निक्षेपं स्थापयेद्विजशक्तितः । शूकरेण हते दद्यान्म-
हिषं दक्षिणान्वितम् । कृमिभिश्च मृते दद्याद्गोधूमान्नं
द्विजातये । शृङ्गिणा च हते दद्याद्वृषभं वस्त्रसंयुतम् ।
शकटेन मृते दद्यादश्वं सोपस्करान्वितम् । भृगुपाते
मृते चैव प्रदद्याद्धान्यपर्व्वतम् । अग्निना निहते
दद्यादुपानहं स्वशक्तितः । दवेन निहते चैव कर्त्तव्या
सदने सभा ! शस्त्रेण निहते दद्यान्महिषीं दक्षिणा-
न्विताम् । अश्मना निहते दद्यात् सवत्सां गां पय-
स्विनीम् । विषेण च मृते दद्यान्मेदिनीं क्षेत्र-
संयुताम् । उद्बन्धनमृते चापि प्रदद्याद्गां पयस्विनीम् ।
मृते जलेन वरुणं हैमं दद्यात्त्रिनिष्ककम् । वृक्षं वृक्षहते
दद्यात् सौवर्णं स्वर्णसंयुतम् । अतीसारमृते लक्षं गायत्र्याः
संयतो जपेत् । शाकिन्यादिमृते चैवं जपेद्रुद्रं यथोचितम् ।
विद्युता निहते चैव विद्यादानं समाचरेत् । अस्पर्शे च मृते
कार्यं वेदपारायणं तथा । सच्छास्त्रपुस्तकं दद्याद्वान्त-
माश्रित्य संस्थिते । पातित्येन मृते कुर्य्यात् प्राजापत्यानि
षोड़श । मृते चापत्यरहिते कृच्छ्राणां नवतिञ्चरेत् ।
निष्कत्रयमितं स्वर्णं दद्यादश्वं हयाहते । कपिना
निहते दद्यात् कपिं कनकनिर्म्मितम् । विसूचिकामृते
स्वादु भोजयेच्च शतं द्विजान् । तिलधेनुः प्रदातव्या
कण्ठेऽन्नकवले मृते । केशरोगमृते चापि अष्टौ कृच्छ्रान्
समाचरेत् । एवं कृते विधाने तु विद्यात्तदौर्द्ध्व-
देहिकम् । ततः प्रेतत्वनिर्म्मुक्ताः पितरस्तर्पितास्तथा ।
दद्युः पुत्रांश्च पौत्रांश्च आयुरारोग्यसम्पदः" ६अ० ।
भृगुभारतसंवादे रोगादिरूपकर्मविशेषविपाक उक्तो यथा-
१सर्व्वशेषः "वातपित्तादिभिर्दोषैर्यदुत्पन्नं प्रशाम्यति । अगदेन
सुवैद्येन कर्म्मजं नोपशाम्यति । तस्मात् कर्म परि-
ज्ञाय प्रायश्चित्तं करोति यः । स तु दोषैर्विनिर्मुक्तो
भोगीव कञ्चुकोज्झितः । भवतीह पवित्रोऽपि मनुजो
निरुपप्लवः । निशम्य तस्य तद्वाक्यं प्रणम्य स महा-
मतिः ; कृतकर्मोपशमनं विस्तरेण महामते ! । वदस्व
मुनिशार्दूल ! नान्यो वक्ता त्वया विना । मुनिरुवाच ।
धर्माधर्मसमायुक्ता लोभमोहसमावृताः । भवन्ति
मानवाः सर्वे विष्णुमायावगुण्ठिताः । स्वकर्म्म-
वशमासाद्य पतन्ति निरये नराः । ततो जन्म समा
साद्य व्याधिं कर्मानुरूपतः । अवाप्य परितप्यन्ति पीड्य-
मानाः समन्ततः । देवद्रव्यविनाशेन गुरुद्रोहादि
कर्मभिः । क्रमात् सर्वेषु पच्यन्ते नरकेष्वा नही-
क्षयात् । महापातकिनश्चापि सर्वेषु नरकेष्विह
आचन्द्रतारकं यावत् पीड्यन्ते विविधैर्गदैः । उप-
पातकिनश्चापि तदर्द्धमिह मानवाः । शेषैः पापैस्तद-
र्द्धञ्च कालं प्राप्य विशेषतः । अथाधःपततां पुंसा-
मधर्मः परिकीर्त्तितः । नरकाब्धौ महाघोरे पतनात्
पापमुच्यते । तस्मात् पापेषु दुःखानि तीव्राणि
सुबहून्यपि । तस्मात् पापं न कर्त्तव्यमात्मपीडाकरं
यतः । कर्म्मानुसारि नरकं भुक्त्वाशेषं व्रजन्ति
वै । भूमौ वृक्षलतागुल्मपशुपक्षिमृगादिभिः ।
प्रत्यक्षं नरकं भुक्त्वा मानुषत्वं प्रपद्य च । तद्व्याधि-
लक्षणं सर्वं संप्राप्य परितप्यते । पूर्वजन्मकृत
पापं व्याधिरूपेण बाधते । तस्योपशमनं कार्य्यं मन्त्र-
दानार्चनादिभिः । प्रायश्चित्तमकृत्वा तु न कुर्य्यात्
कर्म किञ्चन । अनिस्तीर्णमघं नित्यं वर्द्धते द्विगुणं पुनः ।
देवद्रव्यं द्विजप्राप्तं ब्रह्मस्वं ब्राह्मणस्त्रियः । द्रोह
एषां न कर्त्तव्यस्त्वधोगतिभयात् सदा । स्वर्ण-
स्तेयी गुरोः शय्यायायी मद्यस्य भोजकः । ब्रह्महापि
च तेषां वै संसर्गी चापि पञ्चमः । गर्भपातकरः
षष्ठः कन्यादूषी च सप्तमः । स्त्रीबालघातकश्चापि
नवमो न्यासहृत्तथा । विश्वासघातकश्चैव दशमः
परिकीर्त्तितः । एते दशविधा घोरास्तदन्य उपपा-
तकाः । यत् पापं ब्रह्महत्याया द्विगुणं गर्भपातने ।
प्रायश्चित्तं न तस्यास्ति देहत्यागो विधीयते । कृतदोष-
सहस्राणां योषिद्द्विजतपस्विनाम् । न वधो नाङ्ग-
विच्छेदो देशत्यागो विधीयते । नैते दण्ड्या
महीभर्त्तुर्यमस्य विषयङ्गताः । दण्डयन् दोषमाप्नोति
तस्माद्राजा परित्यजेत् । यथापराधतो राजा शास्ता
भवति शास्त्रतः । न तस्य कुरुते शास्तिं यमोमर्त्येषु
शासिता । अज्ञात्वा धर्मशास्त्राणि प्रायश्चित्तं वदन्ति
ये । प्रायश्चित्तं भवेत्तेषां महापातकिनश्च ते ।
तस्माद्विमृश्य वक्तव्यं धर्म्मशास्त्रानुसारतः । ये विप्रान्न-
नमन्ति नैव च गुरुं ये चाथ कर्मोज्झिता, ये शास्त्रोक्त
विवर्जिता जनपदानां तापकाः पापिनः । ये वैद्यान्
गणकान् ग्रहांश्च सुहृदः सन्मार्गगान् ये सदा, निन्दन्त्येव
महापदं गदभयं विन्दन्ति ते दुखिताः । ये नमन्ति-
द्विजतीर्थमादरादौषधञ्च भिषजः प्रतिक्षणम् । इष्टमन्त्र-
मखदानजं फलं ते भवन्ति निरुजो निरापदः । व्याधे-
र्य्यदा गदविखण्डनभेषजाद्यैर्दोषो न याति शमनं